

12. Lecke: Gazdasági növekedés

Ismerjük most már mind a zárt, mind pedig a nyitott gazdaság legfontosabb működési mechanizmusait, mind rövid, mind pedig hosszú távon. Hogy keretes szerkezetű legyen a kurzus, emlékezzünk vissza, hogy miről volt szó a kurzus legelején, amikor a GDP, mint a gazdasági teljesítmény mérésére szolgáló mutatószám időbeli alakulását vizsgáltuk! Azt találtuk, hogy hosszú távon van a gazdaságnak egyfajta természetes állapota, amelyhez mindig visszatér, hogyha van elég idő az alkalmazkodásra, és hogy ezen hosszú távon állandó érték körül viszont rövid távon ingadozik, amikor nincsen elég idő az alkalmazkodásra.

Azt is megfigyeltük azonban, hogy nagyon hosszú távon az az érték, melyhez a gazdaság gravitál, mely körül ingadozik, maga is időben változó: egy lassú, de nagyjából állandó ütemű emelkedést mutat. Vagyis a kibocsátás, a gazdaság teljesítőképessége nagyon hosszú távon se nem ingadozó, se nem állandó, hanem általában lassan növekedik. Míg hosszú távon megláttuk, hogy mi határozza meg a potenciális kibocsátás nagyságát, és rövid távon pedig azt, hogy mi okozza az ettől való hosszabb-rövidebb ideig tartó kisebb-nagyobb pozitív vagy negatív irányú eltérést, addig most a hosszú távon azt vizsgáljuk meg, hogy mivel magyarázható a potenciális kibocsátásnak ez a lassú, de meglehetősen állandó ütemű növekedése.

A gazdasági növekedést az egy főre jutó GDP éves növekedésével mérjük, százalékban kifejezve. A Világbank adatbázisa szerint ez a növekedési ütem 2016-nan Ausztriában 0,2% volt, Németországban 0,7%, az Egyesült Államokban 0,8%, Japánban 1,1% és Magyarországon 2,5% (ne feledjük: egy főre jutó kibocsátás növekedéséről van szó itt, ami úgy is növekedhet, hogy a népesség csökken!). Egyrészt ne becsüljük alá a folyamatos kis mértékű növekedés erejét! Az úgynevezett 72-es szabály szerint ha valami évente x%-kal növekszik, akkor megközelítőleg $72/x$ évenként megduplázódik. Így tehát a magyar egy főre jutó GDP-nek ilyen ütemű növekedés mellett $72/2,5 = 28,8$ évre van szüksége, hogy kétszeresére nőjön. Másrészt, ahogyan már a legelső leckében is említettük, a GDP és a jólét korrelálnak, vagyis a gazdasági növekedés – ha tökéletlenül is, de – a gazdasági szereplők jólétének növekedésével, életminőségének javulásával jár együtt. Harmadrészt ne feledkezzünk meg az országok közötti gazdasági fejlettségről sem, vagyis arról, hogy ha különböző országok (például az EU és Magyarország) különböző egy főre jutó GDP-vel bírnak (például 2016-ban az EU-s egy főre jutó GDP 39200 és a magyar pedig 27500 PPP dollár a CIA world factbook szerint), akkor az eltérő mértékű gazdasági növekedés fokozatos fölzárkózást vagy éppen fokozatos lemaradást jelenthet a különböző országok számára.

Éppen ezen okoknál fogva fontos a gazdaságpolitika számára is, hogy a közgazdászok meg tudják magyarázni, hogy mely tényezők azok, amelyek közrejátszanak a gazdasági növekedésben, hogy aztán – amennyiben mód és lehetőség nyílik rá – a gazdaságpolitika a kívánt irányba tudjon hatni a növekedést befolyásoló tényezőkre, hogy egyfajta kívánatos mértékű növekedést érjünk el, ha egyáltalán van ilyen.

A gazdasági növekedés lehet extenzív és intenzív. Az extenzív gazdasági növekedés azt jelenti, hogy a kibocsátás azért növekszik, mert többet használunk föl (több áll rendelkezésre) az előállításához szükséges erőforrásokból. A mi modellünkben kétféle erőforrás van: a tőke és a munka, ennek megfelelően kétféle extenzív növekedési módot vizsgálunk meg: a tőkeállomány növekedéséből fakadó gazdasági növekedést, amit a tőkefelhalmozás tesz lehetővé, és a munkaállomány növekedéséből fakadó gazdasági növekedést, amelynek lehetőségét pedig a népességnövekedés teremti meg. Az intenzív növekedés ezzel szemben egy olyan típusú növekedés, amikor a gazdaság kibocsátása annak ellenére növekszik, hogy az erőforrásokból nem használunk többet. Ez csak úgy lehetséges, hogyha hatékonyabban használjuk föl az erőforrásokat, amit pedig a technikai fejlődés tesz lehetségessé.

A gazdasági növekedés, vagy ha úgy tetszik a gazdaságot nagyon hosszú távon leíró modellünket Robert Solow Nobel-díjas közgazdász után Solow-modellnek nevezzük. Ez a modell ismét csak nem a legkifinomultabb, vagy a legújabb modell a gazdasági növekedés magyarázatára. Mint az összes eddigi modellünk, ez is kellően egyszerű ahhoz, hogy matematikailag könnyen kezelhető legyen, és kellően realiztikus ahhoz, hogy hasznos magyarázatokat, előrejelzéseket szerezzünk belőle. Aki mélyebben kíván foglalkozni a témával, találkozik fog a Romer és Lucas féle endogén növekedési elmélettel, vagy az Aghion és Hewitt által kidolgozott schumpeteri növekedési modellel.

A lecke végére Ön:

- *Megismerkedik a gazdasági növekedés legfőbb mérőszámával, a GDP éves százalékos növekedési ütemével.*
- *Megismerkedik a gazdasági növekedés Solow-féle modelljével.*
- *A Solow-modell alapján meg megérti a kulcsváltozók (a tőkeállomány, a népességnövekedés, az amortizáció és a megtakarítási hányad) hatásmechanizmusát a gazdasági növekedés mértékére.*
- *A felhalmozás aranyszabálya formájában normatív előrejelzést kap a gazdasági növekedés kívánatos mértékéről.*
- *Megérti a (modellünkben exogén módon bekövetkező) technikai fejlődés jelentőségét a fenntartható gazdasági növekedésben.*

Bővebben: Mankiw 4. fejezet

SZEGEDI TUDOMÁNYEGYETEM
GAZDASÁGTUDOMÁNYI KAR
KÖZGAZDÁSZ KÉPZÉS
TÁVOKTATÁSI TAGOZAT
LECKESOROZAT
COPYRIGHT © SZTE GTK 2017/2018

A LECKE TARTALMA, ILLETVE ALKOTÓ ELEMEI ELŐZETES,
ÍRÁSBELI ENGEDÉLY MELLETT HASZNÁLHATÓK FEL.

JELEN TANANYAG
A SZEGEDI TUDOMÁNYEGYETEMEN KÉSZÜLT
AZ EURÓPAI UNIÓ TÁMOGATÁSÁVAL.
PROJEKT AZONOSÍTÓ: EFOP-3.4.3-16-2016-00014

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE